

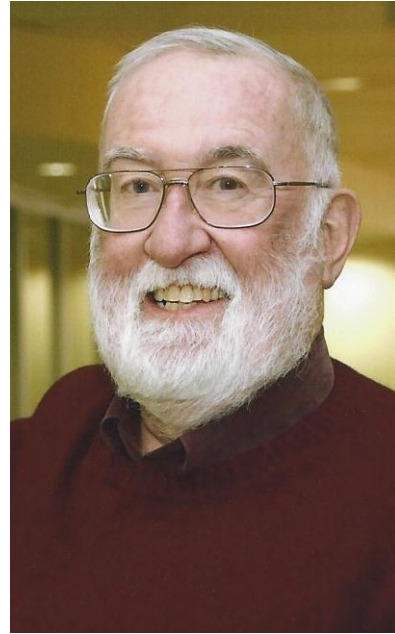
به یاد دکتر David L. Sackett (۲۰۱۵-۱۹۳۴)

جانب پزشکان می شود این واقعیت است که او پس از گذشت ۲۰ سال از دریافت مدرک تخصصی خود در طب داخلی و در حالی که استاد تمام دانشکده‌ی پزشکی بود، دوره‌ی دستیاری خود را تکرار کرد. او در بیان علت اخذ این تصمیم، صادقانه بیان داشت: «به اندازه‌ی کافی پزشک خوبی نبودم»^۱.

با توجه به آنکه مرکز آموزش و پژوهش بیماری‌های پوست و جدام دانشگاه علوم پزشکی تهران، پیشروی درماتولوژی مبتنی بر شواهد، رویکرد پزشکی مبتنی بر شواهد در رشته‌ی تخصصی بیماری‌های پوست، در ایران است بر آن شدم به‌عنوان مسئول واحد درماتوپیدمیولوژی مرکز که از بدو آشنایی با پزشکی مبتنی بر شواهد در حدود ۱۳ سال قبل شیفته‌ی آن شدم^۳ و به بهانه‌ی درگذشت دکتر Sackett به بیان خلاصه‌ای از زندگی حرفه‌ای این پزشک امریکایی - کانادایی، که می‌تواند الگوی مناسبی به‌ویژه برای پزشکان جوان باشد، پردازم.

او که سومین پسر مادری شیفته‌ی کتاب و پدری طراح و هنرمند بود، در ۱۷ نوامبر ۱۹۳۴ میلادی به دنیا آمده و در حومه‌ی شیکاگو پرورش یافت. وی خانه‌ی بزرگی که دوران کودکی خود را در آن گذراند، آکنده از عشق، موسیقی کلاسیک و کتاب‌هایی که برای هر سنی مناسب بودند، به یاد می‌آورد. او که شیفته‌ی مطالعه و در انجام این مهم کم‌نظیر بود، تمام عمر خود را در خانه‌هایی مانند خانه‌ی پدری خود گذراند^۱.

دکتر Sackett در سال ۱۹۶۲ میلادی رشته‌ی پزشکی را در دانشگاه Illinois ایالات متحده به پایان رساند. سپس به خدمات سلامت آن کشور پیوست و به‌دنبال آن در مؤسسه‌ی پژوهش بیماری‌های مزمن واقع در شهر بوفالوی ایالت نیویورک با چند نفر اپیدمیولوژیست آشنا شد. این آشنایی نقطه‌ی عطفی در زندگی حرفه‌ای او بود، زیرا از آن پس وی علاقه‌مند

دکتر David L. Sackett (۲۰۱۵-۱۹۳۴)
(Courtesy of McMaster University)

سردبیر محترم؛

سیزدهمین روز از ماه می سال ۲۰۱۵ میلادی، روزی غم‌انگیز بود. در این روز، جامعه‌ی جهانی پزشکی در سوگ مردی نشست که بسیاری او را به‌عنوان «پدر پزشکی مبتنی بر شواهد» می‌شناسند. او کسی نبود جز Dr. David Lawrence Sackett, OC, MD, FRSC, FRCP. پزشکی که از پیشگامان مهم‌ترین حرکت پزشکی طی ۲۵ سال گذشته بود. او بنیان‌گذار و استاد اپیدمیولوژی بالینی دانشگاه McMaster، هامیلتون، کانادا (اولین بخش اپیدمیولوژی بالینی)؛ پزشک مشاور بیمارستان John Radcliffe، آکسفورد، انگلستان؛ بنیان‌گذار و رئیس مرکز پزشکی مبتنی بر شواهد دانشگاه آکسفورد، انگلستان بود^{۱،۲}.

گرچه هریک از مواردی که عنوان شد به‌تنهایی می‌تواند احترام هر پزشکی را برانگیزد، ولی آنچه بیش از موارد پیشین باعث تحسین فراوان دکتر Sackett از

دانشجویان از مشکلات بیماران بیاموزند» و هم‌چنین همکاری با دکتر William Spaulding که دیگر مرشد دکتر Sackett شد، اولین گروه اپیدمیولوژی و آمارزیستی بالینی را به سال ۱۹۶۷ در دانشگاه McMaster بنیان نهاد^۱.

دکتر Sackett تا سال ۱۹۹۴ در آنجا به تدریس مشغول بود. او و همکارانش در McMaster از اوایل دهه‌ی ۱۹۸۰ میلادی با هدف آشنا کردن دیگران با این رویکرد، به نگارش مقالات علمی در باب پزشکی مبتنی بر شواهد در نشریات معتبر پزشکی از جمله *Journal of American Medical Association (JAMA)* گماردند. از جمله مطالبی که در مقالات آن‌ها مورد نظر قرار گرفت معرفی «ارزیابی نقادانه (critical appraisal)» به جای «تفکر نقادانه (critical thinking)» بود تا از ایجاد چالش با دانشمندان اجتناب شود. آن‌ها نگارش نخستین کتاب‌های پزشکی مبتنی بر شواهد را نیز در این دهه آغاز کردند^۱.

او در سال ۱۹۹۴ برای پایه‌گذاری مرکز پزشکی مبتنی بر شواهد دانشگاه آکسفورد عازم انگلستان شد. هدف از تأسیس این مرکز گسترش پزشکی مبتنی بر شواهد در انگلستان و تمام اروپا بود. دکتر Sackett زمانی ۱۰ ساله را برای دستیابی به این هدف تصور کرده بود ولی به‌دنبال گسترش سریع و اقبال پزشکان به‌ویژه پزشکان نسل جدید به این رویکرد، رسیدن به هدف مدنظر تنها طی ۵ سال امکان‌پذیر شد. طی این سال‌ها وی با برگزاری راندهایی که با حضور پزشکان جوان انجام شده و با راندهای مبتنی بر رأی صاحب‌نظر (authority-based) بسیار متفاوت بود، امکان آزادی بیشتر برای ابراز نظر پزشکان جوان و به چالش کشیدن نظرات پزشکان ارشد را فراهم آورد.

در سال ۱۹۹۵ انتشار یادداشت سردبیر نشریه‌ی *Evidence based medicine, in its place* با عنوان «Evidence based medicine, in its place» که آن‌را بسیار توهین‌آمیز یافت، باعث ناراحتی شدید دکتر Sackett شد^۷. او و تنی چند از موافقانش

به کاربردن روش‌های اپیدمیولوژی در «نخستین عشق خود (پزشکی بالینی)» شد. او ترکیب این دو رشته را «اپیدمیولوژی بالینی (clinical epidemiology)» نام نهاد که البته قدمت این عنوان به سال‌های ۱۹۳۰ میلادی باز می‌گردد. تفاوت عمده‌ای بین مفهوم اپیدمیولوژی بالینی دهه‌ی ۱۹۳۰ میلادی و اپیدمیولوژی بالینی مدنظر دکتر Sackett وجود داشت. در حقیقت، کاربرد قدیمی‌تر آن مترادف دور کردن پزشکان از یک‌یک بیماران بود، در حالی که از دیدگاه دکتر Sackett، هدف اصلی اپیدمیولوژی بالینی نزدیک کردن پزشکان به تک‌تک بیماران بود. او در ۱۹۶۳ در حالی که به‌عنوان Chief Teaching Fellow فعالیت می‌کرد، در دانشکده‌ی بهداشت دانشگاه Harvard به تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی پرداخت. وی در همان سال به‌دنبال مطالعه‌ی مقاله‌ای از دکتر Alvan Feinstein از دانشگاه Yale در باب جبر و سطح بندی (taxonomy) بالینی، با این پزشک و پژوهشگر ارتباط برقرار کرد، به‌گونه‌ای که دکتر Feinstein مرشد (mentor) او شد. دیگر مرشد دکتر Sackett، دکتر Walter Holland استاد اپیدمیولوژی بالینی در بیمارستان St. Thomas دانشکده‌ی پزشکی در لندن، انگلستان بود. دکتر Holland کسی است که ۱۹۶۶ دکتر Sackett را به دکتر Evans در دانشگاه McMaster در کانادا معرفی کرد^۴.

به‌دنبال دریافت نامه‌ای از دکتر Evans که او را به هامیلتون در کانادا دعوت کرده بود، دکتر Sackett ۳۲ ساله که علاقه‌ای به ترک کشور خود نداشت، تنها پس از آنکه متوجه شباهت دیدگاه خود با دکتر Evans در خصوص لزوم تأسیس دانشکده‌ی پزشکی متفاوتی با آنچه تا آن زمان متداول بوده است شد، به کانادا رفت. در ادامه پس از تفاهم با دکتر Evans در این باب که به‌جای ارائه‌ی دروس آمار زیستی و اپیدمیولوژی، آن‌گونه که در سایر دانشکده‌ها ارائه می‌شد، به تدریس آن‌ها در چارچوب پزشکی بالینی اقدام گمارند «تا

ابتلا به کلانژیوکارسینوما که پس از ابتلا به سرطان کولون در ۶ سال پیش از آن، دومین سرطان اولیه‌ای بود که تجربه می‌کرد، جان به جان‌آفرین تسلیم کرد. علاوه بر همسرش Barbara، از او چهار فرزند پسر و چند نوه به یادگار مانده است. او در کنار رضایت از آنچه در طول عمر خود انجام داد، همواره بر نقش حمایتی بسیار مهم خانواده، دوستان، همکاران و شاگردان خود در دستیابی به موفقیت‌ها، شادکامی، رویکرد مثبت به زندگی و تسکین آلامش تأکید داشت.^۱

روحش شاد، یادش گرامی و راهش پر رهرو باد.

دکتر علیرضا خاتمی

مرکز آموزش و پژوهش بیماری‌های پوست و جذام، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید نادری، شماره‌ی ۴۱۵. کدپستی: ۱۴۱۶۶۱۳۶۷۵

Email: akhatami@tums.ac.ir

در قالب یادداشت سردبیری در نشریه‌ی British Medical Journal (BMJ) به یادداشت سردبیر نشریه‌ی Lancet پاسخ دادند.^۸ وی یکی از سردبیران بنیان‌گذار نشریه‌ی Evidence Based Medicine و نخستین رئیس Cochrane Collaboration بود که نقش مهمی در گسترش پزشکی مبتنی بر شواهد در سراسر جهان دارد.^۹

دکتر Sackett در سال ۱۹۹۹ خود را از پرداختن به طبابت بالینی بازنشسته کرد و به کانادا بازگشت. او در همان سال در کراکو در لهستان آخرین سخنرانی خود را در رابطه با پزشکی مبتنی بر شواهد ایراد کرد. پس از بازگشت به کانادا، دکتر Sackett، Trout Research and Education Center را راه‌اندازی کرد، جایی که در آن به مطالعه، پژوهش، نگارش و تدریس در باب کارآمایی‌های بالینی مشغول بود. در طول عمر پربار خود، دکتر Sackett ۱۲ کتاب، ۶۰ فصل در دیگر کتاب‌ها و حدود ۳۰۰ مقاله در نشریات پزشکی و علمی منتشر کرد.

سرانجام، دکتر Sackett در ۱۳ می ۲۰۱۵ بر اثر

References

1. Smith R. David Sackett. BMJ 2015;350:h2639.
2. Tribute to David Sackett. McMaster University Website. Available at: http://fhs.mcmaster.ca/sackettsymposium/sackett_dave.html. [Last accessed: May 20, 2015].
3. Firooz A, Khatami A. A review on evidence-based medicine. Iran J Dermatol 2004; 7:101-11. [Persian]
4. Rennie D. David Sackett obituary. The Guardian. Available at: <http://www.theguardian.com/profile/drummond-rennie>. Last Accessed: May 29, 2015.
5. Collier R. Dr. David Sackett, a giant among giants (1934-2015). CMAJ 2015 May 25. [Epub ahead of print].
6. Bennett KJ, Sackett DL, Haynes RB, et al. A controlled trial of teaching critical appraisal of the clinical literature to medical students. JAMA 1987;257:2451-4.
7. [No authors listed]. Evidence based medicine; in its place. Lancet 1995;346:785.
8. Sackett DL, Rosenberg WM, Gray JA, et al. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. BMJ 1996; 312 (7023):71-2.
9. Chalmers I, Oxman AD. Farewell and thanks to Dave Sackett, Cochrane's first pilot. Cochrane Database of Systematic Reviews 2015;(5):10.1002/14651858.ED000099.

In memory of Dr. David L. Sackett (1934-2015)

Alireza Khatami, MD, MSc(PH),
MScMedEd

Center for Research and Training in Skin
Diseases and Leprosy, Tehran University
of Medical Sciences, Tehran, Iran

David Lawrence Sackett, OC, MD, FRSC, FRCP was an American-Canadian physician, trialist, and teacher. He is best known as one of the pioneers of evidence-based medicine (EBM), which is arguably the most important movement in medicine over the past three decades. He founded the first clinical epidemiology department in McMaster University in Hamilton, Canada in 1967. In addition, he was the head of the Center for the Evidence-Based Medicine in Oxford, UK. He also was the first chair of Cochrane Collaboration and the first founding coeditor of the journal of *Evidence-Based Medicine* and had many other honors. He published 12 books, 60 chapters in other books, and about 300 articles in scientific and medical journals.

He died on May 13, 2015 at age 80 because of cholangiocarcinoma. While Dr. Sackett will be missed by his friends, colleagues, mentees as well as EBM proponents and followers all over the world, his contributions to EBM in particular, and to medicine in general will never be forgotten.

Keywords: evidence-based medicine, clinical epidemiology, critical appraisal

Received: May 29, 2015

Accepted: May 31, 2015

Dermatology and Cosmetic 2015; 6 (1): 75-78

Corresponding Author:

Alireza Khatami, MD, MSc(PH),
MScMedEd

No. 415, Taleqani Avenue, Tehran, Iran
Email: akhatami@tums.ac.ir

Conflict of interest: None to declare